

МИНИСТЕРСТВО ПРОСВЕЩЕНИЯ РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ

Министерство образования и науки Республики Ингушетия

Управление образования по г.Магас и г.Назрань

ГБОУ "СОШ-ДС № 11 г.Назрань"

РАССМОТРЕНО:

на заседании МО
руководитель ШМО

_____Мальсагова Я.М.

Протокол № 3

от «28» августа 2023 г.

СОГЛАСОВАНО:

зам. директора по УВР

_____Плиева Х.А.

Протокол № 3

от «28» августа 2023 г.

УТВЕРЖДЕНО:

директор ГБОУ

"СОШ-ДС № 11 г.Назрань"

_____Нальгиева М.Г.

Приказ № 16

от «29» августа 2023 г.

РАБОЧАЯ ПРОГРАММА

учебного предмета «Родной язык (Ингушский)»

для обучающихся 2-х классов

г.Назрань, 2023 г.

Кхетора каьхат (пояснительная записка)

Таханарча школан хьалхашка латт доккхий декхараш. Керттерча даькье уж да хьалкхувш йоаг1а т1ехье эздел долаш, г1улакхаца, нахаца товш, 1имерза, ший моттиг д1алаца ховш, Даьхе а, кьам а, дезал а лоарх1аш, шийна хьалхашка латтадекхараш кхетадеш, цу хьаькьахьа кьахьегаш, дийша, 1илман лардаш 1омаь, вахаре царех пайда эца ховш хьалкхейр.

Вахар дег1адоаг1а 1илма, техника, культура дег1адарца. Царга хьежжа хилабеза дешархошта тахан беш бола хьехам. Школашка вахарцара бувзам ч1оаг1баро д1адех хьехархошкара дешархой теркам т1абахийта дезар – дукхаг1а долча даькье шоашка уйла яйтар, 1илман лардаш тохкаш болх байтар, 1омадаьчох вахаре пайда эца ховргдолаш.

Наьна мотт 1омабар, грамматика хар боккха лоарх1ам болаш да дешархой кхетам дег1абоалабара, х1ана аьлча, мотт 1омабарца кхетаю мета хозал, из б1аьхий хилар, кхыча кьамий мотт а дикаг1а кхетабу бераша, цар культура йовза а новкьостал ду. Дешархошта д1ахьехар хила деза уж кхетаргболаш, ц1енача, аттача меттала, 1омадаьчох ма хулла дукхаг1а дукхаг1а пайда эца йишхургйолаш. Цудухьа наьна мотт хьехачо керттердар хьаькоастанеш, цунна теркам т1абохийташ, грамматически бокьонаш в1аши юсташ бе беза ший болх.

Наьна метта урокаш т1а дешархоша г1алг1ай метта грамматически лардаш 1омаю, кьамаьл шаьрдара балхаш а ду.

Дешархой кьамаьла культура лакхьари 1омадаьчун навькаш дег1айоалаяри хила деза х1ара урока. Из болх д1ахьо тайп-тайпара упражненеш кхоачашьярца. Упражненеша новкьостал ду 1омаь бокьонаш ч1оаг1ье, орфографически а пунктуационни говзал ч1оаг1ье, грамматически материал дикаг1а кхетае а, йоазонца цунах пайда эца а.

Говзамеча йоазонех пайда эцаш, дувзаденна кьамаьл шаьрдеш дешархой теркам т1абахийта беза хьехархоcho сочиненеш, изложенеш язьйара,говзамеча текста тохкам бе 1омабара.

Тайп-тайпарча дошлоргех пайда эца 1омаде деза хьехархоcho бераш, шоаш бувцаш бола мотт б1аьхий, ира, говза, хоза бувцаргболаш, кьамаьл деча хана а йоазув деш а г1алаташ дергдоацаш. Х1ара уроках, кердачох хоам беш, хьалха 1омадаьр дагалувцийта деза дешархошка, кердачун хьалха 1омадаьчунца бувзама беш.

Х1ара классе шу д1адолалуш а шу чакхдоалаш а хьалха 1омадаьр кердадаккхадеза дешархошца, программаца белгалбаьккха дувзаденна кьамаьл шаьрдара болх бизза д1абахьа беза.

Г1алг1ай мотт хъехара г1улакх доаг1ача тайпара хъехархочо д1ахьой, дешархошта шоай наьна мотт безалургба, шоаш 1омабеча кхыча къамий метайбокьонаш йовза атта хургда.

Метапредметни

Регулятивни УУД

- Хъехархочунца дешара т1адуллар оттаде, урока лерх1амга хъежжа. Деши дешара лерх1амаши хъежжа.
- Массанеца цхъана урока план оттае ха, произведени чулоацам хъабувцара план оттае ха. Планага хъежжа беи бола болх тахкар, баьча балха корта бар, мах бар, иштта кхыча дешархой балха мах бар.
- З1амигача тоабаца е шинне цхъана болх беи, кердача темах ховр а, де ховр а хъакьоастадар. Урок йодаи беча балхах раьза хилар е ца хилар д1аяздар, лакхача говзала т1акхуви хилар хъахьокхар.
- Ше баьча балха раьза хилар е ца хилар дешархочо ший ло1амаг1а хъаалар, урока карах ца доалача х1ама теркам бар, из тоадара болх бе лерх1ам дагалацар.

Познавательни УУД.

- Текста тохкам бе ха, хъехархочо хаттараица новкъостал а деш. Деши къайла ма1ан ха, из тахка.
- Произведенеш шоайла йиста, в1аишкаоттае, юкъарадар а тарадоацар а хъаоалаи.

-Дийшачун дакъа диста мукъама е или дакъаца, е суртаца, е кичаца

Произведени турпалхочо дечун бахъан тахкар. Шийна хетачун, ше яхачун доаг1амасалаи доаладе, даьржа дувзаденна къамаьл де.

- Г1алг1ай фаьлгаи кхоллара лерх1ам ха, цар лу пайда, цар лерх1ам ха.
- Поэзи а проза а шоайла кьоастае ха, литературнии 1илман кхетам балара текстаиисанна.
- Кхоллама навикаи хъахьокхар, тайп-тайпара произведенеш дагалувцаи, проектнит1адуллари кхоачаидеи.
- Дешаидар кхетаде, дийшар лоацца таблица чу а схема чу а д1аязде ха.

Коммуникативни УУД.

- Дувцара къамаьл оттаде, урока болх беи кадай хила, хаттараи тела. Диалог, тоабахболх беи дакъа лаца. Шийна бакъахъа хетар ч1оаг1аидеи, кхычарца къамаьл де хар.
- Темага хъежжа 5-6 предложенех дувзаденна къамаьл оттаде. Проекта 1-2 слайдкхолла. Кхычунга ладувг1а ха, къовсама юкье дакъа лаца.
- Произведени урпалхочо даьчун мах бе, эздешаица къамаьл де.
- Кхыча дешархой урока баьча балха мах бе ха, оттаяьча критереица.
- Барт бара кийча хилар хъахьокхар, къовсам, дов е цатоам д1абаккхара тайп-тайпаравариациеи йоалае ха.
- Бокхийчарца къамаьл деш, книжкаи, дошлоргаи, энциклопедеи дешаи кердадар, пайдабар леа.
- Йоккха йоаца презентаци (5-6 слайд дола) бокхийчар новкъосталца кийчъар, проектатемага хъежжа, слайдашка хъежжа темах лаьца лоацца дувца.

Личностни.

- Художественни произведенеш ешарца дезала юкьера безама керттера хъал хар (бартхилар, сий дар, безаме, къахетаме, в1аиш новкъостал деш хилар)
- Ше ваьнна моттиг хови хила, ше малаг1ча этносаца лоарх1аи ва ха. Кхыча къамех царсий деш къамаьл дар.
- Кхыйола култураи а, къамаи а долга хови хилар, дикаг1а довзачарех хъадувца

ха, култураца е динаца шоай култура е дина тарахетараи хьаала хар (нохчий, татарай, ларбий, сирийцаи, кх. д1. а).

-Юкѡа а ца лелхаи, кхычунга ладувгIа ха, ший уйла сатийна дIаалар, тайп-тайпара аргументаи а йоалаеи. Дешархой вIаи кѡовсам балара бахъанаи ха.

- ЦIагIа а классе а книжкаи дешара тIакхуви хилар хъахъокхар, библиотеке ахар, мукъа волча хана, урока эиа материал кийчъар.

- Йоазонхой кхолламах ха безам болаи хилар хъахъокхар, шийна эггара чIоагIагIа безачар цIераи яха хар, безара бахъан а хъаалар.

- Литературни кхоллама болх шийна эиаи болга хар.

-Ишколе вахара бокъонаи йовзар, цар дешархочоа луп айда малагIа ба хар. Дикача дешархочун масалаи доаладе йийиача произведени юкъера.

- Сага новкъостал доацаи ше болх бе хови хила, ше даьчох жоп дала дезалга хови хила.

-Поэтически деиа хозал хови хила, йоазонхочо деиаица сурт дулаи доаладаь деиаи хъалаха хови хила. Хозахийта деиаи а эпитетаи а шоай къамаьла юкъедоаладар.

-Эздедаца дар доацар хови хила, литературни турналхоеи эздийча сагахи йоаха оамалаи хъаювцаха, гIулакхаца дар доацар къоастаде ха.

- Деиаи а яздеи а нийса вагIараи бIаргий са толха ца дараи йоагIа бокъонаи хови хила. КIаьдвалар дIадоаккхаи е еза упражненеи йовзаи, уж еи хила. Саг унахцIена хилара бокъонаи цIагIа а накъайоалаи лелае ха.

Патриотически кхетам балар:

дешархо къаман гIулакхаи эздедаи тIакхийна хилар;

- дезала вахар довзаш хилар;
- ший къаман культура а, бусулба дин а довзаш хилар;
- Росси пачхъалкхен гражданин ше волга хови хилар;
- дешархочун оамалаи, декхараи кхийна хилар: урока, урокал араха а.

ГIалгIай метто, эрсий метто санна, метта Iилман дакъа а ший маIанна а йоккха моттигдIалоац. Цун дешарца а кхетамца а бераи кхедара доккха практически маIан да. Наьна метто юкъелоац дешархой патриотизма а, кхыча къамашца Iимерза а, эди а хилара уйлашца кхетадеи кхедара маьхала таронаи.

Тахан латтача хъале гIалгIай мотт Iомабара, цу метта йоазув де хара Iалаьмате йоаккха терко е еза къаьстта ишколо. ХIанзарча зама бераи Iалаьмате дукха бувцаи лелабу эрсий мотт. ЦIагIа а ара а бераи шоай наьна метта къамаьл кIезига ду. ГIалгIай мотт бувчар а къамаьла юкъе дукха эрсий дешаи леладу, цудухъа наьна мотт эрсий меттаца ийна бувц бераи. Ишттача хъале тIехь тIайоагIача хана гIалгIай мотт бицбалара кхерамба. Цудухъа ишкола хъалха латта декхар да гIалгIай метта дешари йоазуви дешархошта Iомадар, безам тIабахийтар, мотт дийнбар. Бера ший наьна мотт бовза а беа, беа а беа, уйла а цу метта хила еза. КIира сахъатий боарам дукха беце а дешархоша мотт Iомабергба, хъехархоша из безаргболча тайпара дIахъехе. Цу тIа йоазув де гIалгIай меттахала а дац, хIана аьлча, гIалгIай абата тIа дукхагIадола алапаш эрсий метта санна да.

Дешархошта Iомаде IотIакхета алапаш да: I, аь, гI, кх, къ, кI, пI, тI, хь, хI, цI, чI, яь, дифтонг оа. Эрсий метта санна хъехархочо боккха теркам тIабахийта беа дешаи дIаоалаи яздеи йолча башхалонашта. Иштта боккха болх бе беа дешархоша оазашнийса хъаалара, хIана аьлча, бери яздеа хана ше харцахъа дои дIааларга хъежжа гIалатаи а деш яздергда. Из болх I классе денз ца хаддаи бе беа, йоазув нийса хургдолаи.

№ урока	Тема урока	Кол.час.	Дата	
			План	Факт
1	Предложени,дош,оаз.алап. Предложени.		04.09	
2	Дош,оаз,алап.		06.09	
3	Мукъеи,мукъазеи оазаш. Мукъа оазаш.		11.09	
4	Дешдоакъош.		13.09	
5	Дешаш дешдоакъошта декъар.		18.09	
6	Дешаш сехъадахар бокъонаш.		20.09	
7	Дешаш сехъадахар бокъонаш.		25.09	
8	Диктант «Бакъилг»		27.09	
9	Г1алаташцара болх Дешаш сехъадахар бокъонаш		02.10	
10	Г1алг1ай алфавит.		04.10	
11	. Йиш хоадора хъарак.		09.10	
12	Къоастора хъаракаш		11.10	
13	Къоастора хъаракаш яздара бокъонаш.		16.10	
14	. Алап Й. Алап Й юкъе дола дешаш сехъадахара бокъо.		18.10	
15	Диктант «Гуйран сайре».		23.10	
16	Г1алаташцара болх. Алап Э		25.10	
17	Алап I		06.11	
18	Алап Я, Яь, Ю.		08.11	
19	Й1аьха а лоаца а мукъа оазаш.		13.11	
20	Шола мукъаза алапаш дола		15.11	

	дешаш.			
21	Шола мукъаза алапаш сехъадахара бокъонаш.		20.11	
22	ХъатIаяздар		22.11	
23	Зовнеи къореи мукъаза оазаш.		27.11	
24	. Шолха алапаш.		29.11	
25	Шола-шолха алапаш . Шола- шолха алапаш сехъадахара бокъо		04.12	
26	1омадаър ч1оаг1дар.		06.12	
27	Диктант «Оалхазараш».		11.12	
28	Г1алаташцара болх. Мала? Фу? жоп лу дешаш.		13.12	
29	Мала? Фу?, Хъан?, Сево? Яхача хаттарашта жоп лу дешаш		18.12	
30	Хъайбаех техка ц1ераш		20.12	
31	.. Доккхий алапаш. Наъха ц1ераш		25.12	
32	Доккхий алапаш. Наъха ц1ераш		27.12	
33	Городий, юртий, доаг1ача хиний ц1ераш		08.01	
34-35	Изложени «Экскурси».		10.01	
36	. Г1алаташцара болх. Х1амаша, наха дер белгалду дешаш		15.01	
37	Х1амаша, наха дер белгалду дешаш		17.01	
38	Х1амаш мишта хул белгалду дешаш.		22.01	
39	. Мишта? яха хаттара жоп		24.01	

	лу дешаш.			
40	Мишта? Малаг1а? Хъан? Сен? яха хаттара жоп лу дешаш.		29.01	
41	Диктант «Къажкъайгаш».		31.01	
42	Г1алаташцара болх. 1омадаър ч1оаг1дар		05.02	
43	Дешт1ехье.		07.02	
44	Дешт1ехьенаш дешашцара яздара бокъо.		12.02	
45	Контролни списывани «Циска к1ориг».		14.02	
46	. Г1алаташцара болх. Гаргара дешаш		19.02	
47	Гаргара дешаш.		21.02	
48	1омадаър ч1оаг1дар		26.02	
49	. Сочинени «Б1аьстан хъаьший».		28.02	
50	Г1алаташцара болх. 1омадаър ч1оаг1дар.		04.03	
51	Предложенияи дувзаденна къамаьлии		06.03	
52	Диктант «Б1аьсти»		11.03	
53	Г1алаташцара болх.1омадаър ч1оаг1дар.		13.03	
54	Предложенияи дувзаденна къамаьлии		18.03	
55	Т1адам, хаттарей, айдареи хъаракаш.		20.03	
56	Т1адам, хаттарей, айдареи хъаракаш		03.04	
57	1омадаър ч1оаг1дар		08.04	
58	Изложени «Ахьмии циски».		10.04	
59	Г1алаташцара болх.		15.04	

60	1омадаър ч1оаг1дар		17.04	
61	Диктант»Хьунаг1а».		22.04	
62	.. Г1алаташцара болх		24.04	
63-64	Шера 1омадаър кердаакхар. Дош, предложени.		29.04- 01.05	
65-66	Диктант «Наъна ц1ай» Г1алаташцара болх.Дешдоакъош		06.05- 08.05	
67	Шола мукъаза алапаш		13.05	
68	Шолха алапаш.		15.05	